

Emocionalna inteligencija i razvoj glazbenih sposobnosti djece predškolske dobi

Muškardin, Korina

Undergraduate thesis / Završni rad

2021

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Rijeka, Faculty of Teacher Education / Sveučilište u Rijeci, Sveučilište u Rijeci, Učiteljski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:189:998062>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-12-26**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the University of Rijeka, Faculty of Teacher Education - FTERI Repository](#)

SVEUČILIŠTE U RIJECI
UČITELJSKI FAKULTET U RIJECI

Korina Muškardin

**Emocionalna inteligencija i razvoj glazbenih sposobnosti djece
predškolske dobi**
ZAVRŠNI RAD

Rijeka, 2021.

SVEUČILIŠTE U RIJECI

UČITELJSKI FAKULTET U RIJECI

Preddiplomski sveučilišni studij Rani i predškolski odgoj i obrazovanje

**Emocionalna inteligencija i razvoj glazbenih sposobnosti djece
predškolske dobi**

ZAVRŠNI RAD

Predmet : Glazbena metodika u integriranom kurikulumu

Mentor : Sanja Minić, v. pred.

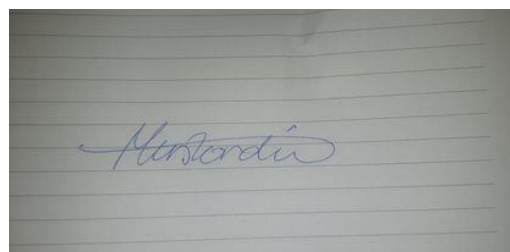
Student : Korina Muškardin

Matični broj : 0299012457

**U Rijeci,
srpanj 2021.**

Izjava o akademskoj čestitosti

„Izjavljujem i svojim potpisom potvrđujem da sam završni rad izradila samostalno, uz preporuke i savjetovanje s mentorom. U izradi rada pridržavala sam se Uputa za izradu završnog rada i poštivala odredbe Etičkog kodeksa za studente/studentice Sveučilišta u Rijeci o akademskom poštenju.“

A photograph of a handwritten signature in blue ink on a piece of lined paper. The signature is written in a cursive style and appears to read 'Korina Muškardin'.

Korina Muškardin

ZAHVALE

Veliko hvala mojoj obitelji i prijateljima koji su mi tijekom studija bili izuzetno velika podrška i koji su vjerovali u mene i onda kada ja nisam. Hvala vam za svu ljubav i strpljenje.

Zahvaljujem se mentorici, profesorici Sanji Minić, koja mi je tijekom studija uvijek bila na raspolaganju i pomogla u svakoj situaciji i nedoumici. Veliko hvala na izdvojenom vremenu i svim odgovorima na moja pitanja.

Veliko hvala, kolegici Dorotei Šanko, s kojom sam provela najljepše i najzabavnije, ali i najnapornije i najteže dane na fakultetu i izvan fakulteta. Hvala na neizmjereno mnogo sati smijeha i suza, izlazaka i učenja, utjeha i podrški.

Posljednje hvala, svim kolegicama i kolegama sa studija, što ste mi uljepšali studiranje i pomogli osjetiti čari studentskog života.

Sažetak:

Emocionalna inteligencija može se razvijati kroz brojna područja i razne aktivnosti, a jedna od njih je glazba. Odgojno-obrazovna djelatnost u ranom i predškolskom sustavu usmjerena je na cjeloviti razvoj djeteta, stoga ima za cilj poticati razvoj emocionalne inteligencije korištenjem glazbe u svakodnevnim situacijama. Glazba je sveprisutna u životima ljudi te uvelike utječe na razvoj emocija djeteta. Djeca rane i predškolske dobi slušanjem glazbe i pjevanjem uče kako upoznati i prepoznati te pobuditi ili smiriti vlastite ili tuđe emocije. U glazbi i kroz glazbu dijete otkriva blaga i čari emocija, koje su ključ motivacije za odgojno-obrazovne aktivnosti u vrtiću.

Ključne riječi : djeca rane i predškolske dobi, glazba, glazbene sposobnosti, emocije, emocionalna inteligencija

Summary :

Emotional intelligence can develop through a number of areas and various activities, one of which is music. Educational activity in the early and preschool system is focused on the overall development of the child, therefore it aims to encourage the development of emotional intelligence by using music in everyday situations. Music is ubiquitous in people's lives and it has greatly affected the development of a child's emotions. Early and preschool children learn how to get to know and recognize their own emotions and arouse or calm their own or other people's emotions by listening to music and singing. In music and through music, children discover the treasures and charms of emotions, which are the key to motivation for educational activities in kindergarten.

Key words : early and preschool children, music, musical abilities, emotions, emotional intelligence

SADRŽAJ :

1. UVOD.....	1
2. GLAZBA I RAZVOJ GLAZBENIH SPOSOBNOSTI DJECE PREDŠKOLSKE DOBI	2
2.1. Utjecaj glazbe.....	2
2.2. Utjecaj glazbe na predškolsko dijete	4
2.2.1. Utjecaj glazbe na kognitivni razvoj djeteta	5
2.2.2. Glazbena inteligencija	5
2.2.3. Utjecaj glazbe na motorički razvoj djeteta	6
2.2.4. Utjecaj glazbe na socio-emocionalni razvoj.....	6
2.3. Razvoj glazbenih sposobnosti djece predškolske dobi	6
3. EMOCIONALNA INTELIGENCIJA.....	10
3.1. Inteligencija i emocije	10
3.2. Funkcije emocija	12
3.3. Definiranje emocionalne inteligencije.....	12
3.3.1. Percepcija, ocjena i izražavanje emocija	14
3.3.2. Emocionalne olakšice mišljenju	14
3.3.3. Razumijevanje i raščlamba emocija; korištenje emocionalnog znanja	14
3.3.4. Refleksivna regulacija emocija u svrhu emocionalnog i intelektualnog razvoja	15
3.4. Faze emocionalnog razvoja	15
3.5. Razvoj regulacije emocija	16
4. POVEZANOST GLAZBE I EMOCIONALNE INTELIGENCIJE	18
4.1. Efekti glazbe na emocionalnu inteligenciju u ranom djetinjstvu	19
5. POTICAJNO OKRUŽENJE I ULOGA ODGAJATELJA	22

5.1. Uloga i kompetencije odgajatelja za glazbeni razvoj djece predškolskog uzrasta	24
5.2. Organizacija prostora i materijala u glazbenom centru.....	25
6. GLAZBENE AKTIVNOSTI ZA DJECU RANE I PREDŠKOLSKE DOBI	27
6.1. Aktivnosti pjevanja	29
6.2. Aktivnosti slušanja	30
6.3. Glazbene igre	31
6.4. Udaraljke	31
7. ZAKLJUČAK.....	32
8. LITERATURA	33

1. UVOD

Glazba je sveprisutna u životu ljudi otkad oni postoje. Već su u prvobitnim zajednicama ljudi koristili glazbu u mnoge svrhe, kao što su zabava, prilikom rada ili putovanja kao bi si skratili vrijeme, pri raznim obredima, tradicijama i zabavama, te brojnim drugim situacijama. Kroz glazbu ljudi su oduvijek iskazivali svoje emocije, ali su isto tako glazbom budili ili smirivali svoja emocionalna stanja. Glazba utječe na sva područja djetetova razvoja, a razvojem glazbenih sposobnosti djece povećava se i glazbeni utjecaj na različite sfere djetetova života. Najzanimljivija domena na koju utječe glazba jest emocionalni razvoj djeteta upravo zbog brojnih dobiti koje glazba ima na njega. Emocionalna inteligencija i emocije kompleksni su pojmovi pa se postavlja pitanje koliko i kako će glazba pomoći djeci rane i predškolske dobi u razumijevanju istih.

Cilj rada jest prikazati utjecaj glazbe na pojedinca te povezati glazbu s emocionalnim razvojem predškolskog djeteta. Osim toga, u radu je u kratkim crtama prikazan razvoj glazbenih sposobnosti, kao i emocionalni razvoj te funkcija emocija. Naposljetku je vidljiva uloga i kompetencije odgajatelja te značaj poticajnog okruženja u cjelovitom razvoju djeteta. Primjeri mogućih glazbenih aktivnosti za razvoj glazbenih sposobnosti i emocionalne inteligencije, koji se nalaze na kraju rada, mogu se koristiti u dječjem vrtiću i obiteljskom domu, a služe poticanju dječjeg stvaralaštva, kreativnosti i cjelovitog rasta i razvoja.

2. GLAZBA I RAZVOJ GLAZBENIH SPOSOBNOSTI DJECE PREDŠKOLSKE DOBI

2.1. Utjecaj glazbe

„Glazba je spoj različitih inicijativa i promišljanja određenog trenutka, životnih stavova pojedinaca i skupine, njihovih (umjetničkih) izraza i stremljenja“ (Vidulin-Orbanić,2008:100). Glazba je sveprisutna u našim životima, pa ne čudi da glazbom, ponekad na jednostavniji način, možemo izraziti vlastite misli i osjećaje. Svaka individua glazbom može iskazati svoje životne stavove i uvjerenja. Glazba, kao grana umjetnosti, je apstraktna i u glazbi možemo pronaći „bijeg“ od stvarnosti u trenucima kada se ne osjećamo najbolje ili nam može služiti za veselje. Stoga možemo reći da je glazba dio nas i dok tugujemo i dok se veselimo, odnosno da na nas glazba djeluje gotovo terapijski. Varga,2019. navodi kako stvaranjem ili slušanjem glazbe osjećamo opuštenost, smirenost i ugodu, ali isto tako napominje kako nam ne mora svaka vrsta glazbe biti opuštajuća. Dok jedna može navoditi na ples i zabavu, druga vrsta glazbe može nas podsjetiti na neke manje sretnije trenutke naših života. Osim toga, glazbom se možemo vratiti u prošlost, probuditi stara sjećanja, te na taj način s određenom glazbom ili određenim glazbenim djelom stvoriti vezu. Glazbene aktivnosti tako dobivaju emocionalno značenje povezivanjem s važnim događajima i s osobnim sjećanjima (Dobrota,2012, prema Džaferović,2018).

Putar,2016. navodi kako je dio mozga kojim slušamo glazbu ključan za razvoj područja percepcije, doživljaja i emocija u mozgu, upravo zato što glazba djeluje na naša osjetila, emocije i mozak. Također, osim slušne kore, više različitih područja mozga sudjeluje u reakciji na glazbu, kao što npr. desni temporalni režanj koji obrađuje visinu tona i prozodiju govora ili limbički sustav, koji je izravno povezan s emocijama, obrađuje ritam i tonalitet (Putar, 2016). Iz tog se razloga, pri slušanju glazbe uključuje i povezuje velik broj različitih živčanih stanica. Plastičnost mozga je „svojstvo mijenjanja oblika tj. reorganizacije živčanih puteva u mozgu“ (Putar,2016:2). Smatra se da ovo svojstvo mozak zadržava cijeli život, ali nikako ne u mjeri u kojoj je plastičan u djetinjstvu. Tada je plastičnost najintenzivnija i mozak se najviše razvija. Putar,

2016. navodi kako brojna istraživanja dokazuju i potvrđuju da glazba potiče plastičnost mozga i poboljšava kognitivne funkcije, čak toliko da se pozitivni utjecaji glazbe koriste u poticanju razvoja mozga kod djece glazbenom podukom te u rehabilitaciji kognitivnih funkcija pomoću glazbene poduke kod osoba s raznim teškoćama (disleksija, demencija i dr.). Neuroznanstvena istraživanja potvrđuju važnost glazbe u ljudskim životima od samog rođenja djeteta, pa čak i u prenatalnom periodu (Sokolić, 2019).

Neverbalna komunikacija koja se ostvaruje glazbom prisutna je od kada je prisutna i sama glazba, a novija istraživanja govore o slušanju, reproduciranju i stvaranju glazbe. Za doživljavanje glazbe zaslužno je područje u sljepoočnim režnjevima. Kompleksnosti poimanja glazbe, u prilog ide činjenica da mozak glazbu prima i u lijevom i u desnom sljepoočnom režnju, dok govor prima samo lijevim režnjem (Majsec Vrbanić, 2008, prema Džaferović, 2018).

U odgoju i obrazovanju, uloga glazbe je značajna još od doba antičke Grčke, gdje je bila dio obaveznog obrazovanja uz aritmetiku, geometriju, astronomiju i gimnastiku (Džaferović, 2018). Iako se tijekom srednjeg vijeka uloga glazbe u odgoju i obrazovanju izgubila, pojavom humanizma i vraćanja postavki antičkih ideala ponovo se uvodi glazba. Glazba se učila na sveučilištima, u gimnazijama ili na privatnim podukama, no tijekom 19. stoljeća osnivaju se i otvaraju glazbene škole, a tim počinje i razvoj glazbene pedagogije. Rojko, 1996., prema Džaferović, 2018. navodi kako se val razvoja glazbene pedagogije i metodika glazbe javlja između i nakon dva svjetska rata, kada se brzo razvija i postaje dio modernih kurikuluma na svim razinama, od predškolskog do srednjoškolskog gimnazijskog obrazovanja.

Glazba je umjetnost koja je prisutna u svim dijelovima svijeta pa je posebnost koja ju izdvaja ta da je ona multikulturalni način izražavanja. Prisutna je kod svih ljudi, pri čemu nisu važni spol, dob, vjera ili rasa. „Kultura i glazba, u tom smislu, osiguravaju osobno i društveno vrijedan i koristan način življenja u vidu učenja, usavršavanja, razvijanja osobnosti i razvoja kreativnosti. Putem glazbene umjetnosti afirmiramo kritičko i estetsko promišljanje, potičemo stvaralački proces, čime utječemo na spoznajno-vrijednosni aspekt individue, odnosno na mogućnost njihove osobne nadogradnje i kulturnog prosperiteta, te promičemo kulturu življenja i vrijednost cjeloživotnog učenja i stvaranja“ (Vidulin-Orbanić, 2008:101).

Glazbene aktivnosti, kao što su pjevanje i ples, su društvene aktivnosti koje razvijaju pojam zajedništva i emocionalno stanje povezanosti. Osim toga, razvijaju se sposobnosti osjećanja i razumijevanja osjećaja, kako svojih tako i tuđih. Pjesma i ples, također, nameću usvajanje društvenih normi i pravila ponašanja prema etičkim i moralnim načelima. Upravo zbog toga, glazba ima ulogu u socijalizaciji pojedinca (Vidulin-Orbanić,2008).

2.2. Utjecaj glazbe na predškolsko dijete

Dijete na najrazličitije načine upoznaje svijet oko sebe. Osluškujе i čuje glas roditelja ili odgajatelja, zvukove iz prirode i okoline, glazbu. Sve to u djetetu budi osjećaje radosti i pomaže djetetu da istražuje svijet oko sebe. „Glazba pomaže snažnijem intelektualnom, tjelesnom, emocionalnom i socijalnom razvoju djeteta“ (Goran i Marić, 1987:9).

Prve godine djetetova života imaju veliki utjecaj na oblikovanje njegove ličnosti, a da bi se dijete razvilo u samostalnu, stvaralačku i humanu individuu, potrebna mu je ljubav, briga i odgoj odraslih. Uloga umjetnosti u odgoju djeteta vrlo je velika, a Manasteriotti,1981. navodi kako je glazbena umjetnost djetetu najdostupnija već od rođenja, upravo iz razloga što je rođenjem djetetov slušni aparat potpuno razvijen i pripremljen za obavljanje tvoje funkcije, dok se sposobnosti za primanje drugih umjetnosti razvijaju malo kasnije. „Muzika unosi u život djeteta toplinu i radost, ali je njezin udio isto tako važan u fizičkom i psihičkom razvoju djeteta“ (Manasteriotti,1981:1).

Svakodnevni susreti djeteta s glazbom u djetetu bude želju i potrebu za slušanjem te pomažu u stvaranju ugodne atmosfere i pozitivnih emocija, potiču razvoj dječjih sposobnosti i zanimanje za zvukove iz okoline. Svako se dijete, kao individua za sebe, rađa s različitim dispozicijama za razvoj glazbenih sposobnosti, ali o okolini ovisi kako i koliko će se one razviti. Zato je važno osigurati okolinu koja pruža mnogo susreta s glazbom i što više ugodnijih zvučnih podražaja (Goran i Marić, 1987).

Mnogi stručnjaci smatraju kako glazbeni razvoj započinje već u prenatalnoj fazi razvoja djeteta, odnosno da „glazbeni razvoj fetusa može započeti već od 16. tjedna

prenatalne dobi u području kretanja, slušanja, orijentacije u prostoru i dodiru“, te da „glazba može stimulirati fetus i na taj način djeca mogu prepoznati zvuk nakon rođenja“ (Varga,2011:10). Mnogim se trudnicama također preporuča slušanje klasične ili mirnije glazbe za vrijeme trudnoće, zato što je dokazano kako imaju znatan utjecaj na plod u vidu umirujućih svojstava i razvoja mozga fetusa.

Glazbena iskustva djece započinju od pasivnih glazbenih aktivnosti, odnosno slušanja. Kada se dijete aktivno uključi u glazbene aktivnosti ono unaprjeđuje vještine (verbalne/neverbalne), vizualnu i auditivnu percepciju, kognitivne procese (mišljenje, pamćenje, opažanje, djelovanje), slušnu diskriminaciju, motoričke vještine, kreativnost i apstraktno mišljenje (Belajec,2014, prema Dugonjić,2019).

2.2.1. Utjecaj glazbe na kognitivni razvoj djeteta

Razvoj mozga rezultat je aktivnosti učenja, onoga što se uči i na koji se način uči. Načini na koje se glazba uči imaju izravan učinak na razvoj mozga te na preferiranje pristupa u rješavanju glazbenih zadataka i stjecanje vještina koje mogu ostvariti transfer i na druga područja (Dugonjić,2019). Nikolić, 2018, prema Dugonjić,2019. govori da umjetničko obrazovanje ima veći utjecaj na razvoj mozga ukoliko su mu djeca izložena u najranijoj dobi. Brojna su istraživanja dokazala kako su slušanje glazbe i kognitivno funkcioniranje u međusobnoj pozitivnoj korelaciji, a bolje funkcioniranje u području različitih domena, dovodi do zajedničke stavke – opća inteligencija (Nikolić, 2018, prema Dugonjić,2019).

2.2.2. Glazbena inteligencija

Poticajne aktivnosti, poput pjevanja, sviranja, izvođenja brojalica i pjesama najviše vole djeca koja imaju izraženu glazbenu inteligenciju (Varga,2019). Djeca s izraženom glazbenom inteligencijom sudjeluju u aktivnostima koje se zasnivaju na nadopunjavanju pjesama – praćenje ritma i melodije pomoću pokreta tijela, aktivno slušanje u kojem prepoznaju i razlikuju izvođače i pamćenju melodija (Varga,2019). Glazbena inteligencija podrazumijeva „razumijevanje te sposobnost organizacije i oblikovanja zvukovnih podataka, odnosno opažanja, razlikovanja, prenošenja i izražavanja glazbenih oblika“ (Brđanović, 2016).

2.2.3. Utjecaj glazbe na motorički razvoj djeteta

Glazba djecu motivira na fizičku aktivnost, odnosno kretanje, bilo u vidu nesvjesnog ili svjesnog njihanja, pokreta rukama i nogama, koračanja ili pokretanja cijelog tijela. Na taj način pomoću glazbe djeci omogućavamo uvjete za koncentraciju i djelujemo na razvoj motoričkih sposobnosti. „Uz glazbu dolazi i pokret te je on kao takav uvijek prisutan uz glazbu i pozitivno utječe na razvoj mišićnog tonusa i smanjenja masnog tkiva, osjećaja za fluidnost i sklad pokreta, ljepotu pokreta, te uspravno i pravilno držanje tijela“ (Varga,2019:12). Uho, kao osjetilo primanja zvuka, odnosno glazbe, također služi u regulaciji pokreta, pri čemu je zaduženo za koreografiju ravnoteže, ritma i pokreta tijela (Varga,2019). Djeca s većim veseljem i užitkom prihvaćaju kineziološke aktivnosti, ukoliko one sadrže glazbu.

2.2.4. Utjecaj glazbe na socio-emocionalni razvoj

Doticaj s glazbom ; slušanje, pjevanje, sviranje i dr. potiče pozitivne emocije i smiruje, poboljšava koncentraciju i održavanje pažnje te smanjuje stres. Odgajatelji koji u svom radu koriste glazbu, ostvaruju bolju koncentraciju djece, ali i više djece izvršava radove tijekom aktivnosti (Varga,2019). Također, glazba u aktivnostima u dječjem vrtiću poboljšava komunikacijske vještine djece, podiže samopouzdanje i društvene vještine te potiče stvaranje pozitivne slike o sebi (Varga, 2019).

2.3. Razvoj glazbenih sposobnosti djece predškolske dobi

Glazbeni razvoj djeteta započinje čak i prije rođenja, što se dokazuje sposobnošću djeteta da već u prvim danima života intenzivno reagira na različite slušne i umjetničke podražaje (Vidulin,2016). To najjednostavnije možemo primijetiti djetetovim facijalnim ekspresijama (smiješak), grubim pokretima rukama i nogama te okretanjem glave prema izvoru zvuka. „Dijete već od najranije dobi pomalo uočava ponašanje i običaje u obitelji, mimiku, geste i izraze veselja, radosti, tuge ili ljutnje, a isto tako prima i sve druge dojmove, pa i one s područja umjetnosti, i pritom se ne umara“ (Majsec Vrbanić, 2009:21). Sve te dojmove dijete, svjesno ili nesvjesno, pohranjuje, pri čemu se ističe nesvjesno upijanje informacija koje je predstadij i temelj za razvoj

djeteta (Majsec Vrbanić, 2009). Svakodnevno okruženje djeteta obiluje različitim zvukovima koji potiču njegovu znatiželju i tjeraju ga na istraživanje. Iako bi razvoj glazbenih sposobnosti trebao započeti u obiteljskom domu, roditelji taj zadatak prepuštaju predškolskim ustanovama, odnosno odgajateljima. Odgajatelji u glazbenom obrazovanju djece, kao takvi, imaju vrlo veliku ulogu, te o njima gotovo u potpunosti ovisi hoće li djetetov susret s glazbom biti pozitivan ili negativan. Uloga odgajatelja jest „individualno pristupiti djetetu, zainteresirati ga za umjetničke aktivnosti kako bi na taj način proširilo svoje iskustvo i znanje te razvilo vještine“ (Vidulin, 2016:223).

„Glazbene sposobnosti su izuzetno složen fenomen, a obuhvaćaju čitav niz sposobnosti, poput shvaćanja i pamćenja melodije, shvaćanja tonaliteta, percepcije ritma, utvrđivanja intervala, uočavanja estetskog značenja glazbe i eventualno apsolutnog sluha“ (Dobrota, 2012, prema Džaferović,2018).

Razvoj glazbenih sposobnosti ima svoj prirodni tijek, a u Tablici 1. prikazano je devet faza razvoja glazbenih sposobnosti od rođenja do sedamnaeste godine.

Tablica 1 : Razvoj glazbenih sposobnosti od rođenja do 17. godine

DOB	FUNKCIJA	MANIFESTACIJA
FAZA SLUŠANJA		
Rođenje – 1.mjesec	Reagiranje na zvuk	Žmirkanje, podrhtavanje
1.mjesec	Reagiranje na zvuk	Akustička fiksacija – umirivanje pri slušnom podražaju
3.mjesec	Lociranje zvuka	Okretanje glave prema izvoru zvuka
4-6 mjeseci	Diferenciranje slušnih podražaja Početak aktivne percepcije glazbe	Slušanje s pažnjom Pokazivanje znakova zadovoljstva Pokretanje na zvuk Imitiranje slogova

FAZA MOTORNE REAKCIJE NA GLAZBU		
6 mjeseci	Početak neposredne glazbene imitacije	Pokušaji glasovne reprodukcije
6-9 mjeseci	Neposredna vokalizacija na glazbu	Reproduksijska promjena u visini ili ritmu
FAZA PRVE GLAZBENE REAKCIJE		
9 mjeseci	„Glazbeno brbljanje“ Diferencirano reagiranje	Pokušaji glazbene reprodukcije
12-18 mjeseci	Porast broja motornih reakcija na glazbu	Reakcije ugone ili neugode na razne vrste glazbe
18 mjeseci	Početak usklađivanja pokreta i glazbe	/
FAZA PRAVE GLAZBENE REAKCIJE		
18-24 mjeseca	Spontano pjevanje Imitiranje dijelova pjesama	Pjevanje bez riječi Imitiranje teksta Imitiranje nekoliko taktova melodije
2-3 godine	Rivalitet spontanog pjevanja i oponašanja poznatih melodijskih sekvenca	/
3 godine	Porast glazbenog interesa Povećana usklađenost pokreta s glazbom Pjevanje po glazbenom modelu na račun spontanog pjevanja Uspješna imitacija ritma, riječi i melodije (50% djece)	Pažljivo slušanje Koncentracija na glazbene podražaje

FAZA IMAGINATIVNE PJESME	
3-4 godine	Pjevanje raznovrsnih pjesama – izmišljene ili sastavljene od dijelova poznatih pjesama, melodijski inventivne, ritmički skromne
FAZA RAZVOJA RITMA	
5-6 godina	Sposobnost održavanja ritma postaje dvostruko bolja Poteškoće – nemogućnost prilagođavanja pokreta promjenama tempa, greške u intervalima, slučajno transponiranje u drugi tonalitet, nerazlikovanje : riječ, ritam, visina tona
FAZA STABILIZACIJE GLAZBENIH SPOSOBNOSTI	
6-9 godina	Nagli razvoj i melodijskih i ritmičkih vidova glazbene sposobnosti. U skladu s razvojem sposobnosti stvaranja pojmova nastaju glazbeni pojmovi: ritmički, melodijski, harmonijski i pojmovi o glazbenoj formi. Percepcija i razumijevanje glazbe olakšani su usvajanjem pojmova: trajanje, tempo, takt, melodijsko kretanje i tonalitet.
FAZA ESTETSKOG PROCJENJIVANJA	
11 godina	Javlja se viši oblici glazbenih sposobnosti koji omogućuju glazbene estetske procjene.
GLAZBENA ZRELOST	
17 godina	Uz sistematsko njegovanje i glazbeno obrazovanje, puna zrelost glazbenih sposobnosti postiže se oko 17. god. Ona sadrži složene oblike glazbenih sposobnosti kao što su: sposobnost harmonijske analize, estetskog procjenjivanja glazbe, ili sposobnost samostalnog glazbenog stvaranja.

„Za razvoj glazbenih sposobnosti, koje su složene mentalne funkcije, uz značajan udio genetskih činitelja i vlastite aktivnosti svakog pojedinca, presudne su godine najranijeg djetinjstva te poticajna socijalna sredina“ (Miočić,2012:75).

3. EMOCIONALNA INTELIGENCIJA

3.1. Inteligencija i emocije

Kako bi se bolje razumio pojam emocionalne inteligencije, potrebno je objasniti dva pojma od kojih se ova sintagma sastoji : inteligencija i emocije.

Definicija inteligencije varira od autora do autora, i vrlo je teško odlučiti se za jedno od objašnjenja upravo zbog veće ili manje podudaranosti među autorima. Ipak, Petz,2005, prema Golubić, 2011 navodi kako je inteligencija „svojstvo uspješnog snalaženja jedinke u novim situacijama, u kojima ne pomaže stereotipno nagonsko ponašanje, niti učenjem stečene navike, vještine i znanja“ (Golubić, 2011:5). „Inteligencija stoga predstavlja multidimenzionalni konstrukt koji obuhvaća adekvatno akademsko, logično, apstraktno, perceptivno, socijalno i emocionalno djelovanje na sebe i svoju okolinu“ (Golubić,2011:5).

Istaknuta, kao vrlo važna u odnosu na konstrukt emocionalne inteligencije, jest Gardnerova teorija višestrukih inteligencija koja pripada sistemskim teorijama inteligencije i prihvaćena je od strane velikog broja istraživača. Prema Golubić,2011 Gardnerova teorija višestrukih inteligencija sastoji se od sedam vrsta inteligencija : lingvistička inteligencija koja podrazumijeva adekvatno korištenje i razumijevanje riječi u govoru i pismu, zatim spacijalna inteligencija koja označava sposobnost snalaženja u stvarnome ili zamišljenom prostoru, nakon toga logičko-matematička inteligencija koja obuhvaća rješavanje matematičkih problema, provođenje statističkih analiza i logičko zaključivanje, pa glazbena inteligencija koja podrazumijeva sposobnost ili talent u stvaranju ili produciranju glazbenih sadržaja te u širem smislu sposobnost vrednovanja određene vrste glazbe, zatim tjelesno-kinestetička inteligencija kao sposobnost adekvatnog korištenja tijela u prostoru te interpersonalna inteligencija što je sposobnost razumijevanja ponašanja, mišljenja, motiva i emocija drugih ljudi i naposljetku intrapersonalna inteligencija kao sposobnost uvida i razumijevanje vlastitog ponašanja, mišljenja, motiva i emocija. Upravo je zbog posljednje dvije inteligencije, interpersonalne i intrapersonalne, ova teorija značajna

za emocionalnu inteligenciju, zato što se u svojim objašnjenjima preklapaju s objašnjenjima emocionalne inteligencije.

Definiciju emocija, također nije lako odrediti upravo zbog toga što se smatraju multidimenzionalnim fenomenom (Pejić,2020). Reeve,2010, prema Pejić,2020, navodi kako postoje četiri dimenzije emocija – subjektivna, biološka, svrhovita i socijalna. Emocije su subjektivni osjećaji jer se zbog njih osjećamo na određeni način. Osim toga, emocije su i biološka reakcija, odnosno odgovori koji usmjeravaju našu energiju i prilagođavaju tijelo na situaciju u kojoj se nalazimo. Svrhovita dimenzija emocija očituje se u tome da svaka emocija ima svoju svrhu, pa će tako na primjer strah u nama probuditi poriv da trčimo što dalje od izvora straha, što je na neki način i obrambeni mehanizam. Posljednju dimenziju, odnosno socijalnu dimenziju karakterizira slanje poruke drugima kroz prepoznatljive facijalne ekspresije, te tjelesne i govorne signale koji govore o vrsti i jačini naših emocija (Pejić,2020).

Možemo reći kako su emocije doživljaji izazvani nekim vanjskim ili unutarnjim poticajem i karakteristični su po tome što su većinom ugodni ili neugodni (Petz,2005, prema Golubić, 2011). Emocije se sastoje od niza povezanih reakcija na neku situaciju, a uključuju „odnos pojedinca s objektom ili događajem, prepoznatljivo mentalno stanje te emocionalno izražavanje“ (Pavlović,2019). Emocije se dijele na primarne i sekundarne, pri čemu su primarne emocije strah, ljutnja, gađenje, tuga, radost i interes (Pejić,2020).

Prema Golemanu, 1995, iz primarnih emocija proizlaze sekundarne emocije, i to na sljedeći način :

- 1) Srdžba: ogorčenost, gnjev, uzrujanost, gorčina, mržnja, uznemirenost, neprijateljstvo
- 2) Tuga: bol, žalost, potištenost, osamljenost, očaj, depresija
- 3) Strah: tjeskoba, nervoza, zabrinutost, oprez, strepnja, napetost, strava, jeza
- 4) Radost: sreća, užitak, zadovoljstvo, oduševljenje, senzualni užitak
- 5) Ljubav: prihvaćanje, povjerenje, ljubaznost, odanost, zanesenost, obožavanje
- 6) Začudenost: šok, zapanjenost, zadivljenost
- 7) Gađenje: omalovažavanje, podcjenjivanje, prijezir
- 8) Stid: neugoda, krivnja, poniženje, jad

Različiti autori različito definiraju podjelu emocija na primarne i sekundarne, međutim u njihovim je podjelama više sličnosti, nego razlika.

3.2. Funkcije emocija

Prilikom uočavanja zbog čega nešto osjećamo, razlikujemo dvije vrste funkcija emocija : funkcije suočavanja i socijalne funkcije (Reeve,2010, prema Pejić,2020). Kao funkcije suočavanja, emocije su se u životinja razvile kako bi im pomogle nositi se s temeljnim životnim zadacima, poput ukorijenjenih i automatskih načina suočavanja s glavnim izazovima i prijetnjama (Pejić,2020). Reeve,2010 prema Pejić,2020 navodi kako emocije imaju barem osam različitih svrha, a to su zaštita, uništavanje, razmnožavanje, zajedništvo, pripadnost, otklanjanje, istraživanje i usmjerenost. Uvažavajući navedeno, vidi se da su živa bića razvila odgovarajuću emocionalnu reakciju za važne životne situacije. „Funkcija emocija je da nas pripreme na automatski, brz i uspješan odgovor na važne životne zadatke“ (Pejić,2020:10). Socijalne funkcije emocija se odnose na prenošenje naših osjećaja drugima, a osim toga utječu na način na koji drugi s nama stupaju u interakciju i odnose, zatim pozivaju na socijalnu interakciju i olakšavaju je, te stvaraju, održavaju i razrješavaju odnose (Reeve,2010, prema Pejić,2020). Verbalno i neverbalno izražavanje emocija važno je u interakciji s drugima zato što kroz emocionalne izraze možemo potaknuti reakcije drugoga i pripremiti ga na naše sljedeće ponašanje. Na taj način emocionalni izrazi olakšavaju i usklađuju socijalne odnose. Reeve,2010, prema Pejić,2020 navodi kako u kontekstu socijalne interakcije, emocije imaju višestruke funkcije, a to su informativna, upozoravajuća i usmjeravajuća funkcija.

3.3. Definiranje emocionalne inteligencije

Pojam emocionalne inteligencije prvi put se pojavio 1990. godine, kada Mayer i Salovey izdaju tekst s istoimenim naslovom. Emocionalnu su inteligenciju objasnili kao skup važnih emocionalnih osobina, a to su empatija, izražavanje i razumijevanje

vlastitih emocija, samosavladavanje, neovisnost, prilagodljivost, omiljenost, sposobnost rješavanja problema u suradnji, upornost, prijateljsko ponašanje, ljubaznost i poštovanje (Shapiro, 1997, prema Dimić,2019).

„Emocionalna inteligencija uključuje sposobnost preciznog uočavanja, procjene i izražavanja emocija ; sposobnost pristupa i/ili priziva osjećaja kad oni olakšavaju razmišljanje ; sposobnost razumijevanja emocija i emocionalnih spoznaja, te sposobnost regulacije emocija u svrhu pomaganja emocionalnom i intelektualnom razvitku“ (Salovey i Sluyter, 1997:28).

Prema Golemanu, 1995. sposobnosti emocionalne inteligencije mogu se podijeliti u pet glavnih područja :

1. Upoznavanje vlastitih emocija – svijest o vlastitom biću i prepoznavanje emocije u trenutku kada ona dolazi, što se smatra ključem emocionalne inteligencije
2. Upravljanje emocijama – upravljanje emocijama na način da odgovaraju situaciji, sposobnost koja se izgrađuje na temelju svijesti o vlastitoj ličnosti
3. Motiviranje samoga sebe – upravljanje emocijama u službi određenog cilja temeljna je sposobnost potrebna za iskazivanje pozornosti, samomotivaciju, ovladavanje vlastitim postupcima i za kreativnost. Emocionalna kontrola je sposobnost odgađanja primanja nagrade – temelj za uspjeh.
4. Prepoznavanje emocije u drugima – osobe koje pokazuju empatiju bolje su prilagođene suptilnim društvenim signalima koji pokazuju što je drugima potrebno ili što drugi žele
5. Snalaženje u vezama – umijeće održavanje veza i odnosa, sposobnosti koji su temelj popularnosti, karakteristika vođe i interpersonalne učinkovitosti

Salovey i Sluyter, 1997. sposobnosti emocionalne inteligencije dijele u četiri ogranka, poredana od jednostavnijih psiholoških procesa prema višim, psihološki objedinjenim procesima. Ogranci Percepcija, ocjena i izražavanje emocija, Emocionalne olakšice mišljenju, Razumijevanje i raščlamba emocija; korištenje emocionalnog znanja, Refleksivna regulacija emocija u svrhu emocionalnog i intelektualnog razvoja biti će objašnjeni u sljedećim poglavljima.

3.3.1. Percepcija, ocjena i izražavanje emocija

Ovaj ogranak se odnosi na jednostavne sposobnosti uočavanja i izražavanja emocija :

- Sposobnost identifikacije emocija u vlastitim tjelesnim stanjima, osjećajima i mislima
- Sposobnost identifikacije emocija u drugih ljudi, oblika, umjetničkih radova i sl. i to pomoću jezika, zvukova, izgleda i ponašanja
- Sposobnost preciznog izražavanja emocija te izražavanja potreba vezanih uz te emocije
- Sposobnost razlikovanja između preciznog i nepreciznog izražavanja emocija

3.3.2. Emocionalne olakšice mišljenju

U ovom ogranaku spominju se emocionalni događaji koji pomažu intelektualnim procesima :

- Emocije uvode prioritete u mišljenje tako da usmjeravaju pozornost na važne informacije
- Emocije su živopisne i dostupne pa ih se može prizvati iz pamćenja kao pomoć u prosudbi i pamćenju osjećaja
- Promjene raspoloženja mijenjaju pojedinčevu perspektivu od optimistične do pesimistične te potiču da se uzimaju u obzir raznovrsna stajališta
- Emocionalna stanja različito potiču specifične pristupe nekom problemu

3.3.3. Razumijevanje i raščlamba emocija; korištenje emocionalnog znanja

Ovdje spadaju sposobnosti razumijevanja emocija i uporaba emocionalnog znanja :

- Sposobnost prepoznavanja emocija i odnosa između riječi i samih emocija
- Sposobnost tumačenja značenja koje emocije prenose s obzirom na odnose
- Sposobnost razumijevanja složenih osjećaja, npr. istodobnog osjećaja ljubavi i mržnje ili pak mješavina osjećaja kao što je strahopoštovanje (kombinacija straha i iznenađenja)
- Sposobnost prepoznavanja vjerojatnih prijelaza između emocija

3.3.4. Refleksivna regulacija emocija u svrhu emocionalnog i intelektualnog razvoja

Najviši ogranak koji predstavlja svjesnu, refleksivnu regulaciju emocija :

- Sposobnost da se ostane otvoren prema osjećajima – i ugodnim i neugodnim
- Sposobnost refleksivnog uključivanja u emocije ili isključivanja iz njih, ovisno o procjeni njihove korisnosti
- Sposobnost refleksivnog praćenja emocija u odnosu na sebe i druge
- Sposobnost upravljanja emocijama u sebi i drugima ublažavanjem negativnih emocija i pojačavanjem pozitivnih, a da se ne umanjuje informacija koju one prenose.

3.4. Faze emocionalnog razvoja

Emocije su važne za odgojno-obrazovni proces jer potiču koncentraciju, a posljedično učenje i pamćenje (Salovey i Sluyter, 1997). Berk, 2008 prema Pejić, 2020. navodi kako djeca ne mogu opisati svoje osjećaje zbog čega je određivanje emocije koje doživljavaju veliki izazov, ali nam u tome mogu pomoći izrazi lica kao najpouzdaniji znakovi doživljenih emocija.

Faze emocionalnog razvoja Brajša-Žganec, 2003 prema Pejić, 2020 dijele na usvajanje emocija, diferenciranje emocija i transformaciju emocija.

Prva faza usvajanja emocija, koja počinje i odvija se u ranom djetinjstvu, karakterizirana je usvajanjem i percepcijom emocija. Ona uključuje refleksne reakcije, karakteristike temperamenta i usvajanje određenih emocionalnih karakteristika (Pejić, 2020). Djeca u interakciji s okolinom pokazuju svoje emocije te uče prepoznavati emocije. „Pozitivne emocije kao što su sreća, iznenađenje, te negativne emocije kao što su ljutnja, tuga, stah, smatraju se osnovnim emocijama i prepoznaju se u vrlo ranom djetinjstvu“ (Brajša-Žganec, 2003 prema Pejić, 2020:14).

Druga faza odnosi se na diferenciranje emocija, odnosno povezivanje i odvajanje izraza i emocija prema određenom kontekstu (Pejić, 2020). U ovoj fazi dolazi do dekodiranja emocija koje dijete zaprima iz okoline. Proces dekodiranja se „odvija pod utjecajem

učenja te prvenstveno obiteljskih obrazaca ponašanja, a emocionalne reakcije povezuju se s novim kontekstom“ (Pejić,2020:15). Djeca u interakciji s roditeljima razlikuju i prilagođavaju izražavanje svojih emocija i imitiraju roditelje, a na taj način uče obiteljske obrasce ponašanja (Pejić,2020). U drugoj fazi, djeca osim osnovnih emocija, počinju shvaćati i složene emocionalne odnose (zavis i empatija), a oko treće godine života složene emocije poput ponosa, krivnje, srama, prkosa i zbunjenosti (Brajša-Žganec i Slunjski,2007 prema Pejić,2020).

Treća faza ili faza transformacije emocija je „proces u kojem određeno emocionalno stanje transformira načine i procese razmišljanja, te mijenjanje emocionalnih procesa iskustvom“ (Pejić,2020:15). O ovoj se fazi događaju dva procesa. Jedan proces je određen načinom na koji određeno emocionalno stanje transformira kognitivne procese. Drugi proces karakterističan je po tome kako se sam emocionalni proces mijenja iskustvom i znanjem pojedinca. U ovim procesima emocija može ostati jednostavna, ali može se dogoditi da se transformira u sustav mišljenja i ponašanja. „Primjerice, tuga se može pomiješati s krivnjom i strahom, što dovodi do negativne slike djeteta o samom sebi, potištenosti, a može voditi i u depresiju“ (Pejić,2020:15).

3.5. Razvoj regulacije emocija

Salovey i Sluyter,1997 navode kako je način na koji se ponašanje, emocije i spoznaja integriraju u prvom desetljeću života vrlo utjecajan i ima važne posljedice na psihičko i emocionalno funkcioniranje tijekom cijelog života. Njihov razvojni model regulacije emocija podrazumijeva da za vrijeme procesa sazrijevanja, neke sastavnice emocionalnog razvitka, prethode kasnijim oblicima kognicije. To potvrđuju činjenicom da je u ranom periodu djetetova života afekt važna prethodnica drugih važnih modusa razmišljanja te neurobiološkim istraživanjima koja ukazuju da je emocionalni, odnosno limbički sustav aktivan prije mreža u mozgu nužnih za kogniciju. Razvojni model regulacije emocija Saloveya i Sluytera,1997, u ranom djetinjstvu i predškolskom dobu biti će opisan u nastavku.

Regulacija emocija u ranom djetinjstvu zasniva se na činjenici da su emocije za bebe osnovni način komunikacije s drugima i sa samim sobom. Salovey i Sluyter,1997.

navode „kako skrbnikova selektivna reagiranja na djetetove emocionalne iskaze poručuju djetetu koje su emocije dopustive te na taj način socijaliziraju djetetove afektivne izraze“ (Salovey i Sluyter,1997:143). U ranom djetinjstvu emocionalni se razvitak brzo događa, međutim kognitivni i lingvističke procesi su tada sporiji. Kao posljedica toga događa se to da kad beba doživi emocionalni stres, za regulaciju emocija ima na raspolaganju jedino senzomotoričke procese kao što u skretanje pogleda ili se dijete može osloniti na roditelja koji će mu odvratiti pažnju.

Regulacija emocija u predškolsko doba ima za glavni zadatak naučiti integrirati prethodno razvijene modele mišljenja i osjećanja s novostečenom sposobnošću uporabe jezika. Jezik je u ovom razdoblju vrlo važna stavka jer kada dijete počne usvajati jezik ono se može bolje izražavati. Salovey i Sluyter,1997 navode kako jezik služi djetetovu ponašanju i emocionalnoj kontroli na tri načina. Prvi jest unutarnja izvršna funkcija posredovanja između namjere ili želje i ponašanja, što bi značilo da je manjkavost mogućnosti verbaliziranja povezana s impulzivnošću i problemima u ponašanju. Drugi se način odnosi na priopćenje vlastitih unutarnjih stanja drugima, dok je treća funkcija jezika da dopusti djeci da ona postanu svjesna kako se osjećaju. „Tako govor počinje kao način pokazivanja drugima, a kasnije ima funkciju samovođenja; govor prestaje biti puka pratnja radnji i počinje pomagati u organizaciji ponašajnih procesa“ (Salovey i Sluyter,1997:145). Upravo je zbog toga uloga jezika u predškolsko doba osobito važna za razumijevanje emocionalne i društvene kompetencije. U ovom periodu dijete počinje razlikovati emocije, potrebe i želje drugih u određenom kontekstu.

4. POVEZANOST GLAZBE I EMOCIONALNE INTELIGENCIJE

„Glazba je univerzalni jezik koji ne treba prevoditi, a zahtjeva ruke, glavu i srce u jednom“ (Destiana,2017:7). Glazba može djeci služiti kao sredstvo kojim međusobno nadopunjuju misli i osjećaje. Djetetova sposobnost za razvijanje mišljenja o tonu, kretanju i osjećajima može se razviti kroz glazbu, a u to glazba predstavlja zdrav i siguran stimulans te može pomoći u smanjenju tjeskobe i stresa (Destiana,2017). Slušatelji glazbu doživljavaju kao izražavanje osjećaja, a multidimenzionalna priroda glazbe istovremeno omogućuje prepoznavanje i označavanje emocija (Raptis,2020). „Korištenje glazbe je pozitivna aktivnost za djecu jer usavršava fizičke sposobnosti, mentalne sposobnosti i emocionalnu osjetljivost djeteta te ih dovodi u balans. Osim toga, u ovom su procesu važni roditelji, odgajatelji i drugi odrasli iz okoline djeteta koji razvijaju osnovne glazbene vještine kod djece.“ (Destiana,2017:7).

Raptis,2020. u svom istraživanju o povezanosti glazbe i emocionalne inteligencije kod djece rane i predškolske dobi, navodi kako u teoriji već dugo vremena postoje kritična pitanja o ovoj temi, točnije pitanje odnosa glazbe i emocija te važnost emocionalne kompetencije za djecu i odrasle. U svom radu navodi teorijski okvir koji će biti opisan u nastavku.

Glazba je povezana s ljudskim osjećajima i to je vjerojatno razlog naše fascinacije glazbom kao umjetnošću (Raptis,2020). Postoji teorijska i filozofska objašnjenja odnosa glazbe i emocija. U filozofskom objašnjenju stoji kako je glazba bila shvaćena kako mimeza osjećaja, odnosno imitiranje osjećaja. Međutim, teorijska objašnjenja počivaju na činjenici da glazba može služiti izražavanju osjećaja, ali isto tako ne mora biti ekspresija ničijih osjećaja. Ovo objašnjavanju primjerom izraza lica psa bernardinca koji iako izgleda tužno i predstavlja tugu jer ima takvu anatomiju i fizionomiju lica, ne mora značiti da je to ekspresija njegove tuge.

Najvažniji aspekt odnosa glazbe i emocija jest razlika između načina na koji se percipiraju osjećaji i stvarno doživljavanje emocija. „Prilikom slušanja glazbe, netko može opaziti i prepoznati emocije izražene u glazbi ili ih može doživjeti u sebi“ (Gabrielsson, 2002; Juslin i Sloboda, 2013; Juslin, 2016 prema Raptis,2020:3).

Granica između percepcije i doživljaja nije uvijek očita i često se može dogoditi da slušatelji glazbe zamijene opažajnu emociju s onim što zapravo osjećaju. Zato je prilikom slušanja bitna primjerena uputa slušatelju.

Prilikom izazivanja osjećaja, Raptis,2020. je u svom radu spomenuo važnost individualnih i situacijskih faktora. Bazirao se na mehanizmima koji pridonose doživljavanju emocija, a to su : moždani matični refleks, ritmičko privlačenje, evaluacijska uvjetovanost, emocionalna zaraza, vizualne slike, epizodičko pamćenje, glazbeno očekivanje i estetsko prosuđivanje. Ovaj je okvir mehanizama vrlo složen jer uključuje kognitivne, kineziološke, sociološke i personalne faktore. Prema Raptisu,2020 na ovaj su popis mehanizama Elliot i Silverman,2012 dodali vizualno-glazbene interakcije, tjelesnost, glazbene osobe i društvenu povezanost. Važno je naglasiti kako u raznim situacijama nisu aktivni svi mehanizmi i nisu aktivni na istom nivou, što znači da svaku emocionalnu epizodu treba shvatiti kao rezultat kombinacije mehanizama u određenoj situaciji.

4.1. Efekti glazbe na emocionalnu inteligenciju u ranom djetinjstvu

Djetinjstvo je period u životu pojedinca u kojem se razvijaju svi temelji razvoja, dok glazba služi kao alat za izražavanje misli i osjećaja. U osnovi je glazba jezik tonova zato što se može čuti i prenijeti kroz ton, ali je isto tako i emocionalni jezik jer služi izražavanju određenih osjećaja popu sreće, uzbuđenja, radosti, fascinacije i sl. Kroz pjevanje i pokret glazba, također, nudi jezik pokreta jer kao takva sadrži ritam i melodiju.

John M. Ortiz,2002 prema Destiana,2017 navodi deset razloga zbog kojih je glazba zdrav i siguran stimulans :

1. Glazba je ponovljiva kroz kasete i CD-e
2. Glazba je prirodna
3. Glazba je planirana
4. Glazba se može programirati
5. Postoji obilje različitih vrsta glazbe

6. U glazbi nema predrasuda budući da može zabavljati sve ljude različite dobi
7. Glazba je uvijek optimistična
8. Glazba je osvježavajuća
9. Glazba je potpuno u našoj kontroli
10. Glazbom možemo steći dobre prijatelje

Uz navedeno, spominje se i da glazba i drugi umirujući zvukovi mogu opustiti tjeskobu i stres na sljedeće načine (prema Destiana,2017) :

1. Glazba snižava hormone povezane sa stresom
2. Glazba odvraća pozornost od straha, tjeskobe, napetosti i svakodnevnih problema
3. Glazba potiče lučenje hormona endorfina koji djeluje na ublažavanje boli
4. Glazba je opuštajuća
5. Glazba pročišćuje um i povećava fokus
6. Glazba smiruje i usklađuje unutarnji ritam pojedinca
7. Glazba ublažava osjećaje depresije i bijesa
8. Glazba uklanja negativne i uznemirujuće misli
9. Glazba blokira neželjene bučne zvukove

Osim toga, glazba se uz osjetljivost na zvuk može koristiti za (prema Destiana,2017):

1. Motiviranje djece na kineziološku aktivnost
2. Povećavanje osjetljivosti tijela
3. Poboljšanje motoričkih sposobnosti
4. Poboljšanje koordinacije
5. Razvoj samopoštovanja i samopouzdanja
6. Izvor sreće i zadovoljstva
7. Poticanje socijalnih odnosa
8. Kreiranje kontroliranog okruženja koje omogućuje samootkrivanje.

Djeca koriste razne vrste glazbe za regulaciju svojih emocija, praćenje svakodnevnih aktivnosti te postizanje osobnih ciljeva (Raptis,2020).

U svom je istraživanju, Raptis,2020, primijetio intenzivne tjelesne reakcije na emocije, pogotovo na ljutnju i strah. Djeca su radost, vrlo često, izražavala intenzivnim pokretima kao što je primjerice poskakivanje uz glazbu. Tuga se uvijek izražavala polaganim pokretima, gestama i facijalnim ekspresijama te određenim ponašanjima, poput brisanja suza. Osim toga, Raptis,2020, navodi kako su djeca vrlo lako razgovarala o ljutnji te su pritom koristili fraze svojih roditelja, što bi moglo značiti da je to emocija o kojoj češće razgovaraju s roditeljima. Pri emocionalnom doživljavanju glazbenog djela postoje nesuglasice među djecom, posebno u primjerima između ljutnje i straha te ljutnje i tuge. Raptis,2020 zaključuje kako razlog tome mogu biti slična ili uobičajena glazbena obilježja u primjerima ili pak da svijest o jednom osjećaju izaziva drugi osjećaj (primjerice netko postaje tužan jer je bio ljut).

Upoznavanje djeteta s glazbom može započeti i prije nego se dijete rodi, odnosno upoznavanjem s majčinim glasom i pjevanjem dok je ona trudna. U prvim danima novorođenče se upoznaje s glazbom te se na taj način proces stjecanja glazbenih kompetencija proteže kroz svaku fazu dječjeg razvoja (Destiana,2017).

5. POTICAJNO OKRUŽENJE I ULOGA ODGAJATELJA

Dijete većinu svog vremena provodi u vrtiću. Zbog toga predškolska ustanova predstavlja djetetov životni prostor, što znači da ono živi, uči, raste, razvija se i odgaja u ustanovi ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja (Malnar i sur.,2012). Uprav iz tih razloga, važno je djetetu osigurati poticajno okruženje u vrtiću koje će ga motivirati na učenje i istraživanje te zadovoljiti njegove potrebe. „Organizacija prostora, vremena i aktivnosti strukturom je složeno, a procesima dinamično područje rada vrtića kao ustanove za rani odgoj djece“ (Sindik,2007:143). Odgajatelj prepoznavanjem dječjih potreba i interesa nastoji osigurati djeci što kvalitetniji boravak u odgojno-obrazovnoj ustanovi. Montimore,1999 prema Malnar i sur.,2012 navodi kako dječje učenje ne možemo odvojiti od konteksta u kojem se ono odvaja te da je ono što se uči usko povezano sa situacijom u kojoj se uči. Fizičko materijalno okruženje podrazumijeva prostore u i oko vrtića, kao što su zidovi, podovi, oblik i veličina sobe dnevnog boravka, zatim namještaj, igračke, oprema i drugo (Sindik,2007). Sve navedeno utječe na iskustva djeteta stoga je bitno razmišljati kako iskoristiti svaki dio okruženja djeteta. Primjerice kako iskoristiti prostore među skupinama ili jesu li vrata skupine otvorena i djeca se mogu slobodno kretati ili to nije slučaj. Osim materijalnog konteksta poticajnog okruženja vrlo je važan i socijalni kontekst jer oblikuje stvaranje i razvoj dječjih teorija o svijetu (Malnar i sur.,2012). Stalno međusobno djelovanje individue i konteksta dovodi do toga da individua definira kontekst, odnosno da kontekst definira individu – jedno drugome daju identitet. „Prostor koji nas okružuje utječe na to kako se osjećamo, kako razmišljamo i kako se ponašamo i zapravo dramatično utječe na kvalitetu našeg života. Dapače, sve što radimo, prostorno okruženje nam može olakšati ili otežati. „(Slunjski, 2008 prema Malnar i sur.,2012). Kvalitetno poticajno okruženje i fleksibilna organizacija prostora omogućuje djeci mnoštvo interakcija s ostalom djecom, odraslima i materijalima. U međusobnim interakcijama i slobodnom kretanju u prostoru vrtića dijete razvija osjećaj sigurnosti, slobode, odgovornosti i kompetencije (Sindik,2007). „Okruženje djetetu izravno poručuje što odgajatelj očekuje od njega,

kakvu sliku ili teoriju o djetetu, njegovu učenju, odgoju i obrazovanju zastupa i primjenjuje u svakodnevnom radu“ (Miljak,2009 prema Malnar i sur.,2012:6).

Odgajatelj prilikom rada s djecom posjeduje mnogo uloga te je direktno zadužen za osmišljavanje što kvalitetnije odgojno-obrazovne prakse. Jedna od vrlo važnih stavki odgajateljskog zanimanja jest rad na sebi. Odgajatelj posjeduje mnoge kompetencije, ali ono što je temeljna kompetencija dobrog odgajatelja jest kompetencija za učenje, odnosno otvorenost, spremnost i sposobnost na cjeloživotno učenje (Klarić,2019). Obzirom na to da u novije vrijeme postoji sve više izazova i društvenih zahtjeva u dječjem okruženju, odgajatelji trebaju biti spremni konstantno propitivati svoje kompetencije i prilagođavati se novim situacijama kako bi zadovoljili potrebe djeteta (Habuš Rončević,2014 prema Klarić,2019). Upravo iz tih razloga odgajatelj treba stalno biti spreman na profesionalno napredovanje i usavršavanje te je potrebno da bude otvoren za nove spoznaje. Ključne kompetencije koje bi odgajatelj trebao steći u svom obrazovanju definirane su pomoću tri kategorije : rad s informacijama, tehnologijom i znanjem, zatim rad s ljudima te rad u zajednici i za zajednicu (Vizek Vidović,2009 prema Varga,2019). Bitno je naglasiti kako se te kompetencije razvijaju vježbom, radom i obrazovanjem, što znači da pojedinac ne posjeduje gotove kompetencije. Miočić,2012 navodi kako „odgajatelj treba biti svjestan svoje uloge, treba odgojni proces promatrati kao suradnički u odnosu na dijete, pripomagati mu u učenju i izgradnji identiteta, na kolege i sebe gledati kao timske igrače koji zajedno rade na ostvarivanju ciljeva koji pridonose kulturnom rastu društva te raditi i na samoj izgradnji svoje osobnosti i profesije“ (Klarić,2019:8). Odgajateljsko zanimanje obuhvaća veliku količinu odgovornosti, aktivnosti i suverenosti kako bi se kod djece mogao potaknuti cjeloviti razvoj. Osim toga, Miočić,2012šurlan navodi kako je bitno da odgajatelj prilagodi obrazovanje zahtjevima suvremenog kurikulumu, a teorijsko i praktično znanje dovede u balans. Prema tome, odgajatelj koji je obrazovan može uskladiti svoje intelektualne potrebe s odgojnim akcijama uz istovremenu uporabu kritičkog mišljenja i refleksivne prakse. Odgajatelj kao refleksivni praktičar kroz svoj odgojno-obrazovni rad upoznaje djecu i okruženje te se prilagođava njihovim potrebama. Jedna od glavnih dječjih potreba jest kreativno izražavanje kroz umjetnost, neovisno je li to glazba, crtanje, ples, gluma i druge (Slunjski,2008 prema Klarić,2019).

5.1. Uloga i kompetencije odgajatelja za glazbeni razvoj djece predškolskog uzrasta

Uloga odgajatelja u djetetovu životu i njegovu cjelovitu razvoju je neizmjerljivo velika i široka. Jedan se dio te uloge odnosi na „poticanje, stvaranje i organiziranje prostora i materijala za glazbene sadržaje i aktivnosti koje utječu na cjeloviti razvoj predškolskog djeteta“ (Kolić,2019:25). Odgajatelj bi u svom radu trebao koristiti aktivnosti primjerene razvojnoj dobi djece i intelektualnoj razini djece te djecu navikavati na glazbu korištenjem različitih glazbenih podražaja.

Dijete kao istraživač – aktivno, znatiželjno i kompetentno biće, ima glazbene sposobnosti, veće ili manje, ali ih je potrebno poticati i razvijati. „Prilikom motiviranja i poticanja interesa za glazbu kod djece, važno je da odgajatelj zna izabrati primjerenu glazbu koja će biti sadržajno bliska djetetu“ (Kolić,2019:25). Glazba koju odgajatelj odabire mora biti kvalitetna kako ne bi usporila glazbeni razvoj djeteta. Odgajatelj glazbu treba koristiti, osim za slušanje i pjevanje, i za pokret, ples, likovno izražavanje, dramaturgiju kako bi integrirao različita područja djetetova razvoja i utjecao na cjeloviti razvoj (Kolić,2019).

Osim toga, važno je da odgajatelj svakom djetetu pristupi individualno te da ga zainteresira za umjetničke aktivnosti. „Koliko lijepoga u muzici prolazi nezapaženo zato što nismo navikli zapažati! Zato djecu treba učiti estetskom percipiranju i razvijati u njima sposobnost zapažanja estetskih sredstava. Na primjer, na šetnjama djeca sama neće čuti raznovrsne fine zvukove koji ih u prirodi okružuju. Ako ih upozorimo na to i usmjerimo njihovu pažnju da oslušuju cvrkut ptica, zujanje kukaca, šum vjetra, žubor potoka, djeca će s vremenom i sama zapažati te pojave i postati osjetljiva za muziku prirode“ (Manasteriotti,1981:14). Uloga je odgajatelja usmjeravati djecu da obraćaju pažnju na zvukove koji ih okružuju kako bi te sposobnosti mogla koristiti tijekom cijelog života.

Važno je odgajatelj ne nameće svoje stavove i uvjerenja djeci kako bi ona mogla doživjeti ono što slušaju na vlastiti način, odnosno važno je da i sam odgajatelj gaji ljubav prema glazbi ukoliko isto želi potaknuti kod djece (Rojko,1996 prema Šarić,2019). Osobito važna osobina kvalitetnog i kompetentnog odgajatelja jest

uvažavanje i prihvaćanje djetetova izražavanja, pa čak i onda kada se dječje ideje ne slažu s planiranom aktivnošću. Djeci trebaju situacije u kojima će se moći slobodno i neometano glazbeno izraziti, a istovremeno na taj način bogate svoj emocionalni i spoznajni razvoj te razvijaju daljnji interes za glazbu (Kolić,2019).

Osim svega navedenog, postoji još mnogo načina i prilika pomoću kojih odgajatelj može bogatiti glazbeni razvoj djece rane i predškolske dobi i utjecati na cjeloviti razvoj djece. Jedan o načina jest zasigurno posjet s djecom raznim kulturnim ustanovama, kazalištima, glazbenim školama, muzejima te odlasci na koncerte (Kolić,2019).

Iskorištavanje glazbe na način da ona pomaže djeci u njihovom osobnom razvoju, uključivanjem glazbe u svakodnevne aktivnosti djece i cjeloživotno djece i odgajatelja o glazbi važni su čimbenici cjelovitog razvoja djeteta i profesionalnog razvoja odgajatelja.

5.2. Organizacija prostora i materijala u glazbenom centru

„Kod organiziranja prostora i pripremanja materijala i sredstva za glazbeni centar, odnosno centar za glazbeno stvaranje i izražavanje važno je da odgajatelj ima na umu da prostor treba poticati dječju kreativnost, poticati djecu da se bave glazbom, da se zajedno druže, komuniciraju, pjevaju, sviraju i slušaju glazbu“ (Kolić,2019:28). Osim navedenog, potrebno je spomenuti kako organizacija centra treba djecu poticati na učenje, kretanje, zajedničko druženje, igru, istraživanje, pokret te rješavanje problema. „Takvo će im okruženje, u kojem djeca uz materijale imaju i dovoljno slobode, omogućiti svakodnevno istraživanje zvukova tonova i glazbe, tj. igru zvukovima i glazbom“ (Slunjski,2008 prema Kolić,2019:28). U glazbenom centru potrebno je ponuditi bogatstvo materijala, ali je važno napomenuti da se ne ponude svi glazbeni poticaji odjednom, već da se s vremena na vrijeme nadopunjuju i mijenjaju. Glazbeni instrumenti ponuđeni u glazbenom centru ne trebaju biti uvijek u originalu kakvi dolaze u trgovinama. Odgajatelji mogu organizirati razne aktivnosti u kojima djeca mogu izrađivati glazbene instrumente. Kroz izradu instrumenata potiče se dječja kreativnosti, divergentno mišljenje, suradnja među djecom, osjećaj pripadnosti grupi, osjećaji samostalnosti, neovisnosti i odgovornosti te razvoj pozitivne slike o sebi i

samopouzdanja (Marić,Goran,2013 prema Kolić,2019). Glazbeni instrumenti u dječjem vrtiću potiču djecu na sintezu glazbenog, tjelesnog i govornog izražavanja, a uz to djeci su privlačni i pobuđuju njihovu znatiželju. Potrebno je glazbu uključivati u što više aktivnosti s djecom, a to može biti i aktivno i pasivno slušanje, pri čemu treba obratiti pažnju na kvalitetu i primjerenost dječjoj dobi, zato što glazba budi emocije, dobro raspoloženje te pomaže djeci lakše uspostaviti komunikaciju i sklapati prijateljstva (Marić,Goran,2013 prema Kolić,2019).

6. GLAZBENE AKTIVNOSTI ZA DJECU RANE I PREDŠKOLSKE DOBI

Pedagoški isplanirane aktivnosti u kojima dijete sudjeluje korisne su za daljnji rast i razvoj. Stoga je važno poticati dijete da sudjeluje u brojnim aktivnostima pa tako i u glazbenim. Glazba pokreće djecu i odrasle te razvija brojne sposobnosti kod djece, poput motorike te kognitivne, afektivne i kreativne domene već u najranijoj dobi (Šurlan,2020).

„Odgojitelji će raznim aktivnostima; osluškivanjem drugačijih zvukova; samostalnom izradom različitih instrumenata (udaraljki); aktivnim i pasivnim slušanjem glazbe za ples ili likovnim stvaranjem; mijenjanjem teksta pjesme, mijenjanjem ritma, melodije, dinamike; postavljenjem različitih glazbenih pitanja; oponašanjem raznih zvukova rukama, ustima; okupljanjem malenog orkestra; sviranjem po tijelu ili s tijelom; novim komponiranjem ili plesom bez glazbe, potaknuti djecu da razvijaju postojeće znanje, obogaćuju ono što već poznaju i nauče nešto novo.“ (Šurlan,2020:13).

Gospodnetić,2011 navodi poticajne načine dječjeg stvaranja koje odgajatelji mogu koristiti u svom odgojno-obrazovnom radu :

- Stvaranje zvukova koji su neobični (npr. trganje papira, kartona, gužvanje različitih materijala)
- Osluškivanje i oponašanje (npr. istraživanje zvuka koji nastaje padom nekog predmeta s visine na tlo, istraživanje razlike u zvuku koji nastaje padom lakih i teških predmeta)
- Samostalna izrada zvečki – punjenje zvečki neoblikovanim materijalom i kasnija uporaba istih (npr. punjenje boce pijeskom ili kamenčićima)
- Odgonetanje zvukova – pogađanje djece koji se instrument ili udarac predmeta čuje iza paravana ili pak što djeca rade iza paravana (npr. plješću, otvaraju vrata, zvižde)
- Slušanje glazbe – davanje uputa djetetu kako da se kreće (npr. „pusti da te glazba nosi“ ili „zamisli da plešeš s vjetrom/u vodi“)

- Slušanje glazbe uz likovno izražavanje – dječje crtanje, slikanje i modeliranje tijekom slušanja glazbe, djeci se ne govori naslov skladbe
- Izgovaranje slogova – odgajatelj izgovara slogove raznom brzinom, visinom i glasnoćom, a djeca ponavljaju
- Mijenjanje riječi – mijenjanje riječi u poznatoj pjesmi ili brojatici
- Mijenjanje melodije – mijenjanje melodije u poznatoj pjesmi
- Mijenjanje tempa – mijenjanje tempa u poznatoj pjesmi ili brojatici
- Mijenjanje dinamike –mijenjanje dinamike u poznatoj pjesmi ili brojatici
- Mijenjanje ritma – mijenjanje ritma u poznatoj pjesmi ili brojatici
- Mijenjanje naglaska – mijenjanje naglaska u poznatoj pjesmi ili brojatici
- Postavljanje glazbenih pitanja – odnosi se na razvijanje osjećaja za glazbeni oblik, postiže se tako da utječemo na duljina dječjeg pjevanja ili ritmičkog odgovora odgovara duljini našeg pitanja
- Završavanje nedovršenih glazbenih fraza – odgajatelj prekida melodiju na dominantu, a djeca otpjevaju toniku
- Pjevani govor – pjevanje cijeli dan ili pjevanje samo dogovorenih riječi
- Ozvučena priča ili pjesma – oponašanje životinja ili pojava iz prirode svojim glasom ili na udaraljka dok se pjeva ili pripovijeda priča, na onim mjestima na kojima se životinje ili pojave pojavljuju
- Oponašanje zvukova ustima – dječje oponašanje zvukova (npr. životinja, vozila, kiše, strojeva, zvukova iz kućanstva i dr.)
- Ritmizirani govor - govorenje u ritmu (npr. djeca daju upute drugoj djeci što da rade)
- Mali orkestar – sviranje na udaraljka
- Sviranje na svome tijelu – zvučni kontakti, pokretanje tijela tako da stvara zvuk (pljeskanje, toptanje nogama, zvuk zuba, tapšanje, i dr.)
- Zemlja kipova – plesna aktivnost u kojoj su djeca začarana u kupove (npr. Crvena kraljica)
- Uglazbljivanje stihova – odgajatelj čita muzikalne stihove, a djeca ponavljaju pjevajući pojedinačno ili grupno

- Komponiranje riječi i melodije – svjesno komponiranje riječi i melodije, tj. skladanje
- Plesanje bez glazbe – plesanje bez glazbe na zadanu temu iz svakodnevnog života ili izražavanje emocija (Gospodnetić,2011:113-119).

U sljedećim poglavljima biti će prikazani primjeri aktivnosti koje odgajatelji, ali i roditelji mogu koristiti za poticanje razvoja glazbenih sposobnosti kod djece rane i predškolske dobi. Aktivnosti su podijeljene na aktivnosti pjevanja, slušanja, glazbene igre i sviranje na udaraljkama.

6.1. Aktivnosti pjevanja

Voglar,1989 prema Živković,2015 navodi kako se metode pjevanja mogu podijeliti na metode reproduktivnog pjevanja i stvaralačkog pjevanja. Reproductivno pjevanje odnosi se na ponavljanje već poznate melodije i teksta. Stvaralačko pjevanje sastoji se od izmišljanja melodije i teksta, izmišljanja melodije na zadani tekst i izmišljanja teksta na zadanu melodiju (Dugonjić,2019).

Postoje tri stupnja stvaralačkog pjevanja :

1. stupanj : utvrditi koliko djece spontano stvara pjevanje. U ovom je stupnju je zadaća odgajatelja omogućiti djeci spontano glazbeno stvaralaštvo, te da i sam stvara i primjećuje glazbeno stvaralaštvo djece.
2. stupanj : cilj jest da djeca uče kako stvaramo i da počnu vrednovati kreativna glazbena djela. U ovom stupnju zadaća je odgajatelja provoditi s djecom aktivnosti koje dovode do spoznaje kako se stvara i vrednuje kreativno pjevanje. Uspjeh ovog stupnja vidi se u dječjem pjevušenju izmišljenih pjesmica, spoznaji da izmišljanje i stvaranje pjesmica nije teško te da je zapravo zabavno, zanimljivo i vrijedno truda.
3. stupanj : ima za cilj da se djeca odazovu na poticaj za izmišljanje svojih pjesmica te da takva aktivnost bude priznata u skupini. U ovom je stupnju zadaća odgajatelja pametno i nenametljivo poticati djecu na razne način, poput

dramatizacije, proslave, igre lutkama, čitanje slikovnica, pomoću glazbenih didaktičkih igračaka , itd.

„Igre s pjevanjem dječje su pjesme koje su produkt igre. Igre s pjevanje u sebi sadrže glazbeni i plesni izričaj“ (Klarić,2019:6). Igre s pjevanjem razlikuju se od drugih aktivnosti upravo iz razloga što su stvaratelji ove igre djeca, dok za druge aktivnosti način igre osmišljava odgajatelj (Klarić,2019). U ovim igrama nije potreban metodički postupak kao u drugim glazbenim aktivnostima, već one imaju svoja pravila i najčešće se igraju na otvorenom (Gospodnetić,2015 prema Klarić,2019).

6.2. Aktivnosti slušanja

Slušanje glazbe je temeljna aktivnost svake glazbene, ali i neposredno i posredno svake druge aktivnosti (Dundović, Sam Palmić,2012).

Voglar,1989 prema Dugonjić,2019 navodi kako su metode slušanja glazbe :

- Slušanje glazbe zatvorenih očiju
- Prepuštanje glazbi
- Likovno izražavanje glazbe
- Izražavanje glazbe pokretom
- Nagađanje glazbe
- Metoda slušanja s promatranjem

Prilikom slušanja glazbe s djecom djetetu nije potrebno govoriti tko izvodi pjesmu ili naziv skladbe jer na taj način možemo narušiti glazbeni doživljaj djeteta te suzbiti njegovu kreativnost. Prilikom aktivnosti slušanja dijete sluša skladbu nekoliko puta. Važno je prije provođenja aktivnosti, motivirati dijete na aktivnost. Međutim, faza motiviranja ne treba biti preduga jer glazba sama po sebi ima dovoljno jak utjecaj na dijete (Varga,2019). Pri aktivnom slušanju skladba ne bi trebala biti predugačka (oko 3 minute) kako bi se mogla koncentrirati na glazbu (Klarić,2019). Pasivno slušanje glazbe u vrtiću možemo koristiti u svrhu kulise dok pričamo priču, za vrijeme odigravanja igrokaza, za vrijeme kinezioloških aktivnosti, prilikom likovnih aktivnosti i dr. (Klarić,2019).

6.3. Glazbene igre

„Glazbenim igrama razvija se sposobnost djece da pokretima izražavaju glazbu, prije svega njezin karakter ili neki od njezinih izražajnih elemenata, dok glazba istovremeno utječe na pokrete djece da budu skladniji i ritmički izražajniji“ (Manasteriotti,1973 prema Dugonjić,2019:20).

Voglar,1989 prema Dugonjić,2019 navodi metode glazbenih didaktičkih igara :

- Uspoređivanje i razlikovanje zvukova – primjerice djeca slušaju glazbu i uspoređuju pojedine zvukove po jačini i visini
- Reproduciranje – oponašanje ritmičkih ili melodičnih motiva na instrumentu, vlastitim glasom ili pokretom
- Nagaðanje – djeca slušaju glazbu i pokušavaju razaznati kako bi se kretali s obzirom na ritam koji čuju, koji instrumenti sviraju i sl.
- Stvaralaštvo – stvaranje glazbe vlastitim glasom uz pomoć instrumenta

6.4. Udaraljke

Voglar,1989 prema Dugonjić,2019 navodi tri metode sviranja na instrumentima :

- Stvaranje – dječje stvaralaštvo. Djeca mogu stvarati pojedinačno, u paru ili u skupini
- Reproduciranje – djeca ponavljaju odgajateljeve melodije pri čemu odgajatelji mogu uočiti razvijenost glazbenih sposobnosti kod djece
- Pratlja – dječja je uloga pratnja glazbenim instrumentima za govoreni tekst, pjesmu, instrumentalnu glazbu, pokret ili dramatizaciju bajki i priča. Djeca ovdje mogu biti kreativna u stvaranju melodije i ritma pratnje

Odgajatelji mogu poticati razvoj glazbenih sposobnosti djece raznim aktivnostima i poticajima stoga je vrlo važno da se odgajatelj kontinuirano usavršava na području glazbe te zajedno s djecom otkriva i uči nove načine uporabe glazbe u svakodnevnim aktivnostima djece.

7. ZAKLJUČAK

Prepoznavanje, razumijevanje i kontrola emocija stavke su koje uvelike utječu na način života pojedinca, kognitivno funkcioniranje i snalaženje u društvu. Iz tog je razloga vrlo važno zdravim i pozitivnim načinim utjecati na emocionalni razvoj djeteta, počevši od najranije dobi. Glazba je vrlo prihvatljiva djeci rane i predškolske dobi te kroz glazbu djeca izražavaju svoje emocije i svoja emocionalna stanja. Osim samog izražavanja emocija, glazba djeci koristi i za identificiranje svojih emocija i emocija drugih te za emocionalnu kontrolu. Emocionalnu inteligenciju kao skup emocionalnih osobina, kao što su empatija, prilagodljivost, suradnja, ljubaznost, poštovanje, prijateljstvo, potrebno je konstantno i kontinuirano poticati i obogaćivati raznim podražajima i poticajima iz okruženja djeteta. Uloga je odgajatelja u životu djeteta neizmjereno velika, te je on nakon djetetovih roditelja, prvi model za dijete. Odgajatelj kao profesionalac, ne smije djetetu nametati svoje stavove i uvjerenja, već omogućiti djetetu stvaranje vlastitih kreirajući razne situacije učenja. Potrebno je da odgajatelj omogući djetetu poticajno prostorno-materijalno i socijalno okruženje kako bi ono moglo istražujući učiti o glazbi i emocijama. Organiziranjem raznih glazbenih aktivnosti unutar i izvan prostora vrtića, odgajatelj djeci omogućuje razvoj glazbenih sposobnosti, emocionalni razvoj, socijalni razvoj, kognitivni razvoj, motorički razvoj te djeluje s ciljem najveće dobrobiti za dijete. Poseban naglasak stavlja se na emocionalni razvoj djeteta jer možemo reći kako je glazba jezik emocija, a svako dijete zaslužuje iskazati svoje emocije na bilo koji način. Kao jedan od svakodnevno prisutnih medija u životu djeteta, glazba omogućava ulazak u djetetov unutarnji svijet emocija i otvara nam vrata iza kojih se nalazi nebrojeno mnogo mogućnosti i potencijala.

8. LITERATURA

1. Destiana, E. (2018). The Effect of Music On The Emotional Intelligence Development Of Early Childhood. Proceedings of the ICECRS, 1(2).
2. Dimić, T. (2019). Razvijanje emocionalne inteligencije kod predškolske djece (Završni rad). Preuzeto s <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:147:227711>
3. Dugonjić, M. (2019). Uloga glazbene kulture u odgoju djece predškolske dobi (Završni rad). Preuzeto s <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:147:941856>
4. Dundović, N. i Sam Palmić, R. (2012). Glazba u dječjem vrtiću. Dijete, vrtić, obitelj, 18 (70), 11-13. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/123764>
5. Džaferović, E. (2018). Idiofona glazbala Orffovog instrumentarija u radu s predškolskom djecom (Završni rad). Preuzeto s <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:189:611786>
6. Goleman, D. (1995). Emocionalna inteligencija. Zagreb : Mozaik knjiga.
7. Golubić, S. (2011). Emocionalna inteligencija i povezanost s pozitivnom psihologijom (Završni rad). Preuzeto s <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:142:009753>
8. Goran, Lj., Marić, Lj. (1987). Zapjevajmo složno svi. Zagreb : Školska knjiga.
9. Gospodnetić, H. (2011). Metodika glazbene kulture za rad u dječjim vrtićima. Zagreb: Mali profesor.
10. Klarić, I. (2019). Pasivno slušanje glazbe u predškolskoj dobi (Završni rad). Preuzeto s <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:147:500602>
11. Kolić, T. (2019). Utjecaj glazbe na cjeloviti razvoj predškolskog djeteta (Završni rad). Preuzeto s <https://zir.nsk.hr/islandora/object/ufri%3A508/datastream/PDF/view>
12. Majsec Vrbanić, V. (2009). Poticanje glazbom i njezinim elementima. Dijete, vrtić, obitelj, 15 (56), 20-24. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/164816>
13. Malnar, A., Punčikar, S., Štefanec, A. i Vujičić, L. (2012). Poticajno okruženje: izazov za suradnju i istraživanje djece i odraslih. Dijete, vrtić, obitelj, 18 (70), 4-7. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/123762>

14. Manasteriotti, V. (1981), Prvi susreti djeteta s muzikom. Zagreb: Školska knjiga.
15. Miočić, M. (2012). KULTURA PREDŠKOLSKE USTANOVE U SVJETLU GLAZBENIH KOMPETENCIJA ODGOJITELJA. *Magistra Iadertina*, 7 (1), 73-87. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/99893>
16. Pejić, L. (2020). Važnost emocionalne inteligencije odgojitelja (Završni rad). Preuzeto s <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:147:412481>
17. Putar, D. (2016). Utjecaj glazbe na razvoj i plastičnost mozga (Završni rad). Preuzeto s <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:217:585524>
18. Raptis, T. (2020). A Music Education Project (MEDEC) to Strengthen the Emotional Competence of Kindergarten Students. *Visions of Research in Music Education*, (36).
19. Salovey, P., Sluyter, D.J. (1997). Emocionalni razvoj i emocionalna inteligencija. Zagreb : Educa.
20. Sindik, J. (2008). POTICAJNO OKRUŽENJE I OSOBNI PROSTOR DJECE U DJEČJEM VRTIĆU. *Metodički obzori*, 3(2008)1 (5), 143-154. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/25807>
21. Šarić, D. (2019). Dobrobiti glazbe na cjelokupan razvoj djeteta rane i predškolske dobi (Diplomski rad). Preuzeto s <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:147:872916>
22. Varga, P. (2019). Utjecaj klasične glazbe na rast i razvoj predškolskog djeteta (Završni rad). Preuzeto s <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:147:211336>
23. Vidulin, S. (2016). Glazbeni odgoj djece u predškolskim ustanovama: mogućnosti i ograničenja. *Život i škola: časopis za teoriju i praksu odgoja i obrazovanja*, 62(1), 221-233.
24. Vidulin-Orbanić, S. (2008). Glazbenom umjetnošću prema cjeloživotnom učenju. *Metodički ogledi*, 15 (1), 99-114. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/27856>
25. Živković, M. (2015). Dječja glazbena kreativnost u ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju (Završni rad). Preuzeto s <https://www.bib.irb.hr/796629>